

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران
حوزه علمیه الزهرا (س)
شهرستان شیراز - سطح ۲

موضوع :

دوستی و دوست یابی از منظر امام علی (علیه السلام)

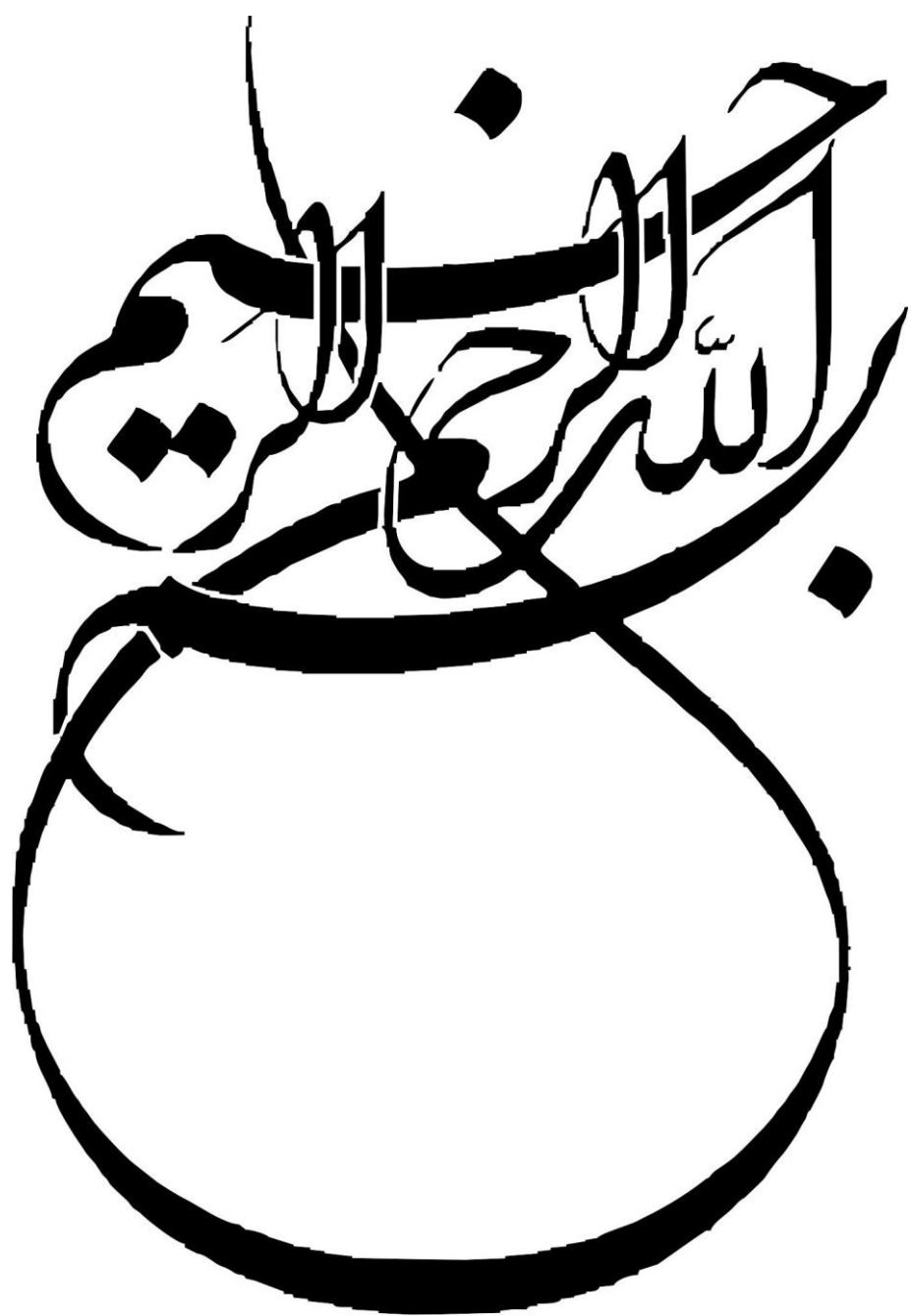
استاد راهنما:

سرکار خانم رضوی

پژوهشگر:

زهرا قایدی فرد

بهار ۹۳

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه علمیه خواهران
حوزه علمیه الزهرا (س)
شهرستان شیراز - سطح ۲

موضوع :

دوستی و دوست یابی از منظر امام علی (علیه السلام)

استاد راهنما:

سرکار خانم رضوی

پژوهشگر:

زهرا قایدی فرد

بهار ۹۳

تحمیدیه:

حمد و ستایش ویژه خداوندی است که میان دلهای مؤمنان الفت و دوستی برقرار کرده و در

پرتو نعمت خود آنان را برادر گردانیده است و درود و تحیت بر سرور پیامبران و مقربترین آنان

در نزد خداوند سبحان و بر خاندان او باد که از همه جهانیان والاتر و در دانش و ایمان از همه برترند.

تقدیر و تشکر:

تقدیم به ساحت مقدس ائمه اطهار (علیه السلام)

تقدیم به دو شمع پروانه وجودم پدر و مادر عزیزم

تقدیم به استاد ارجمند

(با سپاس فراوان از تمام کسانی که مراد ارائه این تحقیق یاری نمودند و به ویژه با تقدیر و تشکر از

راهنمایی های سازنده استاد ارجمند سرکار خانم رضوی)

ندارد و بدون وجود آن شخص ادامهٔ زندگی برایش مشکل است. اینجاست که احساس یأس و ناامیدی می کند که از این رو احتمال دارد در چنین موقعیتی تهدید به خودکشی یا اقدام به خودکشی کند. راه دوم هم کاملاً روشن است که به جای حل مشکل آن را گسترش می دهد. اما راه سوم منطقی و معقول است به این صورت طرفین و یا دوست بزرگتر (معلم یا دانش آموز بزرگتر) با ظرافت خاصی و به تدریج و مرور زمان بدون اینکه به تعادل روحی طرف مقابل خدشه ای وارد شود روابط خود را با دیگران محدود کنند. تعداد دیدارها یا تماس تلفنی ها را به تدریج کم کنند. گاهی با افراد دیگر رابطه برقرار کنند، تا از این طریق به یکدیگر بفهمانند که اشخاص دیگر هم حق و سهمی برای رابطه دارند و از این طریق روابط با یکدیگر را متعادل کنند.

نوجوان در این حالت مانند کسی است که از جای تاریک و بی نوری که مدتها خود به تنهایی در آن ساکن بوده خارج می شوند تا نور روشنایی را نظاره کند. اگر به تدریج نور ضعیفی را ببیند و مرحله به مرحله نور بیشتر شود، بدون آن که به سلامتی چشمان او ضربه ای وارد شود با نور آشنا می شود. و وجود افراد دیگر را در رابط با طرف مقابل پذیرا می شود بدون آنکه حساسیت و حسادت نسبت به آنها پیدا شود اما اگر یکدفعه افراد دیگر را در این رابطه وارد کنند نه تنها حساسیت و حسادت تشدید می شود بلکه نوجوان با سه مشکل مواجه می شود، حساسیت و حسادت نسبت به افراد جدید، احساس تنهایی و گاه کینه و دشمنی نسبت به فرد مقابل (مخصوصاً اگر بزرگتر باشد) که دیگر او را فراموش کرده، در این حالت به جای حل مشکل چندین مشکل بر مشکلات او افزوده می شود)^۱

۱ - محمد رضا شرفی، همان، ص ۱۷۱.

نتیجه گیری

دوستی رابطه صمیمانه، خصوصی، پرهیجان است که در آن همدلی و مشارکت نمایان بوده و انسان را از تنهایی و انزوا می رهاند.

انسان ها با توجه به نیاز به محبت و زندگی اجتماعی در تمام دوره های زندگی از ایام کودکی تا جوانی و بزرگسالی برای پاسخگویی به این دو نیاز به روابط دوستانه تن می دهند. خصوصاً نوجوانان و جوانان که از عواطف شدیدتری برخوردار هستند و در پی کسب استقلال از خانواده می باشند برای رهایی از تنهایی و شکوفا کردن استعدادهای اجتماعی خود به جمع دوستان می پیوندند. از آن جا که اثرپذیری نوجوانان و جوانان از دوستان خود بسیار زیاد است تا جایی که آنها دوستان خود را به عنوان یک الگو برای اخلاق و رفتارهای خود می دانند و این ها در چنین سنی دانش و تجربه کافی ندارند و معمولاً براساس عواطف و احساسات دوستان خود را انتخاب می کنند. با نظر به روایات از منظر امام علی (علیه السلام) در مسأله دوست و دوست یابی برقرار کند که از ویژگیهای عقل و دانش، ایمان، راستگویی، وفاداری و در یک کلمه از اخلاق نیکو برخوردار باشند و از دوستی با افراد جاهل، احمق و ستمگر، خائن و حسود و بی وفا و عیب جو، سخن چین و چاپلوس و ... برحذر باشد زیرا انسان به طور ناخودآگاه از اخلاق و رفتار دوست خود تأثیر می پذیرد.

از آن جا که نوجوانان و جوانان در دوستی پیرو عواطف و احساسات هستند از اندیشه و عقل خود بهره نمی گیرند و هرگز به این مسأله که ممکن است روزی دوستی آنها به دشمنی تبدیل شوند نمی اندیشند و از آن رو در دوستی، یکرنگی، اظهار محبت و علاقه و در اعتماد کردن به یکدیگر افراط می کنند و در تمام رفتارها از یکدیگر تقلید می کنند به طوری که مانند یک روح در دو بدن هستند و هم چنین اگر روزی نیز از یکدیگر جدا شوند در اظهار دشمنی نسبت به یکدیگر زیاده روی می کنند.

از جمله علل دوستیهای افراطی مجرد بودن فرد بزرگتر و کمبود خلأ عاطفی نوجوان و شخصیت زدگی و تحقیر و سرزنش از جانب خانواده و محیط های شبانه روزی می باشد. و برای مقابله با چنین روابطی باید تقوی را رعایت کنند و در صورت امکان زمینه ازدواج را فراهم کنند و نوجوان و جوان باید خود را به فعالیت های متنوع مشغول کنند.

منابع و مأخذ

* قرآن کریم.

* دشتی، محمد، ترجمه نهج البلاغه، قم، مؤسسه فرهنگی امیرالمؤمنین (علیه السلام)، چاپ ۱۸،

انتشارت انفال، ۱۳۸۲.

۱- ابن شعبه الحرانی، تحف العقول عن آل الرسول: تحقیق علی اکبر غفاری، قم، مؤسسه نشر

اسلامی، چاپ دوم، ۱۴۰۴ هـ.ق.

۲- ابن منظور، لسان العرب، بی جا، دارالحیاء التراث العربی، چاپ سوم.

۳- استیو، دارک، دوستانی برای زندگی (روان شناسی روابط شخصی)، تهران، ابجد، ۱۳۷۵.

۴- آمدی، عبدالواحد، غررالحکم و دررالکلم: ترجمه محمدعلی انصاری قمی، بی جا، بی نا، چاپ

سوم، بی تا.

۵- حرعاملی، محمدبن حسن، وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، قم، مؤسسه آل بیت،

۱۴۰۹ (هـ.ق).

۶- حسینی دشتی، مصطفی، معارف و معاریف دایرة المعارف جامع اسلامی، تهران، مؤسسه فرهنگی

آرایه.

۷- الحیدری، محمد، روش دوست یابی، سیدمحمدصادق عارف، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی،

چاپ سوم، ۱۳۸۸.

۸- دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران، مؤسسه انتشارت و چاپ دانشگاه، چاپ دوم، ۱۳۷۷.

۹- راغب اصفهانی، حسین بن محمد، مفردات با الفاظ قرآن، ترجمه مصطفی رحیمی نیا، تهران، نشر

سبحان، ۱۳۸۲.

- ۱۰- شرفی، محمدرضا، دنیای نوجوان، تهران، مؤسسه منادی تربیت، چاپ چهاردهم، ۱۳۸۷.
- ۱۱- عمید، حسن، فرهنگ فارسی عمید، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۷۳.
- ۱۲- فلسفی، محمد تقی، گفتار فلسفی (جوان از نظر عقل و احساسات)، بی جا، هیئت نشر معارف اسلامی، چاپ چهاردهم، ۱۳۸۲.
- ۱۳- غفاری ساروی، حسین، عقل در آیینه نقل، قم، نشر شوق، ۱۳۸۳.
- ۱۴- کاشفی، محمدرضا، آیین مهرورزی، بی جا، بی نا، چاپ سوم، ۱۳۷۸.
- ۱۵- لأی نضراسماعیل بن حماد الجوهري الفارابی، تاج اللغة و صحاح العربیه المسمی الصحاح، بیروت، دارالحیاء و التراث العربی، ۲۰۰۹ م.
- ۱۶- لقمانی، احمد، موضوعات گفتگو و شیوه های گفتگو با نسل جوان، قم، انتشارت بهشت بینش، ۱۳۴۲.
- ۱۷- مجلسی، محمدباقر، بحارالانوار الجامعه الدرر، اخبار ائمه اطهار، بیروت الوفاء، چاپ دوم، دارالکتب اسلامی، ۱۴۰۳ هـ. ق.
- ۱۸- محدثی، جواد، دوستی، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی، چاپ ۷، ۱۳۸۷.
- ۱۹- محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، مترجم: حمیدرضا شیخی، قم، دارالحديث، ۱۳۷۷.
- ۲۰- مستشاری، علیرضا، همای سعادت (آئین دوستی و رفاقت از نظر اسلام)، قم، دفتر نشر معارف، چاپ اول، ۱۳۸۸.
- ۲۱- مدرسی، سید هادی، دوستی و دوستان، مترجمان: حمیدرضا شیخی، حمیدرضا آژیر، مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، چاپ پنجم، ۱۳۸۶.
- ۲۲- نفری، یدالله، دوستی زیباست، قم، انتشارات دارالنشر اسلام، ۱۳۸۷.
- ۲۳- نشریه بشارت، مقاله دوستی و دوستیابی،
- ۲۴- معین، محمد، فرهنگ فارسی، تهران، انتشارات بهزاد، ۱۳۸۲.